

האם מותר ליטול ידיים לכלי בשבת בבוקר כשמתעורר?

ט"ו (א"ו ט"ו ט"ו)

אבל לכולי עלמא יכול ליתן כלי תחת הדלף ואפי' בשבת ואם נתמלא שופכו ומחזירו למקומו. וכתב הרמב"ם ז"ל והוא שיהא הדלף ראוי לרחיצה. ולא נהירא דהא דמוקים לה בגמרא הכי היינו דוקא לר' יצחק דאמר אין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל ואין הלכה כמותו:

ט"ז (א"ו ט"ז ט"ז)

מותר ליתן כלי תחת הדלף בשבת, ואם נתמלא שופכו ומחזירו למקומו; והוא שיהא הדלף ראוי לרחיצה, אבל אם אינו ראוי, * אסור, משום שאין עושין גרף של רעי לכתחלה.

ביאור הלכה

* אסור משום שאין וכו' - הנה עיקר הטעם דאסור להעמידו תחת הדלף הוא משום שאין מבטלין כלי מהיכנו דלא יהיה יכולת בידו להזיזו אח"כ ממקומו כיון דאית ביה מוקצה וכדאיתא בגמרא אלא משום דאי הוי שרי לעשות גרף של רעי לכתחלה לא היה קרוי כלל בטול כלי מהיכנו כיון שמותר ליטול אח"כ ולשופכו וכמו שסיים המחבר לבסוף אבל כיון דקי"ל דאין עושין גרף של רעי לכתחלה א"כ הרי הוא מוכרח להתרצות לכתחלה שיהיה מונח שם בקביעות ומעתה הוי שפיר בטול כלי מהיכנו [מ"א בשם יש"ש וכן העתיקו ד"ז עוד כמה אחרונים].

והנה דין זה העתיק המחבר מהרמב"ם והטור פליג ע"ז ועיין בט"ז שהאריך בזה ופסק השו"ע כהרמב"ם.

ועיין בח"א שכתב דבמקום צורך גדול יש לסמוך על הטור דפסק שאפילו באינו ראוי מותר ליתן כלי תחתיו.

והנה מה שאנו נוהגים ליטול בבוקר מי הנטילה תוך כלי אף שהם בודאי אינם ראויים לרחיצה ולא לשתיית בהמה כמבואר לעיל בסימן דל"ת וכן המים אחרונים שנוטלים לתוך כלי, ע"כ משום דס"ל כהטור, ועוד נ"ל דזה לא מיקרי אינו ראוי דאין עליהם שום איסור אלא מפני שרוח רעה שורה עליהן ולא מקרי אינו ראוי רק אם הוא מעורב בטיט שיורד מן הגג או שיש עליהם איסור עכ"פ מדרבנן וכמו גבי טבל מדרבנן שהזכירו הפוסקים:

שמיא רבא כהלכה (פ"ב הערה א)

צע"ק בדברי הביה"ל שם, דמה טעם מתיר הטור, מהא דביצה לו ב תוד"ה תיתי, דבמקום פסידא שרינן, עיין לעיל בדברינו, או משום דבכה"ג דדלף לא נקרא לכתחילה, מכיון שכבר היו הגשמים בבית, ע"ש ובשו"ע סי' שלח בט"ז ס"ק ד, וא"כ מה זה שייך לדין מי-נט"י, שאין לומר בו את הסברות הנ"ל. ואולי י"ל דכוונתו, דמכיון שא"א בלי נט"י, הוי כבמקום פסידא, וכאילו כבר קיים הדלף.